

Obsah

Předmluva	1
1 Úvod	3
1.1 Vymezení pojmu přenosová technika	3
1.2 Vývoj přenosových systémů	4
1.3 Mezinárodní organizace pro telekomunikace	5
1.4 Základní pojmy přenosové techniky	6
1.5 Literatura	8
2 Přenášené signály, telekomunikační kanály a sítě	9
2.1 Přenášené signály a kanály pro jejich přenos	9
2.2 Přenosové cesty	12
2.2.1 Drátové (metalické) přenosové cesty	12
2.2.2 Světlovodné přenosové cesty	13
2.2.3 Rádiové přenosové cesty	14
2.3 Telekomunikační sítě	14
2.3.1 Telefonní síť	15
2.3.2 Síť pro přenos rozhlasových programů	16
2.3.3 Síť pro přenos televizních pořadů včetně zvukových doprovodů	17
2.3.4 Dálkopisná síť	17
2.3.5 Sítě pro přenos dat	18
2.4 Literatura	18
3 Základní veličiny a jednotky přenosové techniky	19
3.1 Obecné definice činitele přenosu, míry přenosu, útlumu a posuvu	19
3.2 Definice zesílení a zisku	21
3.3 Úrovně signálů	21
3.3.1 Relativní úrovně signálu	21
3.3.2 Absolutní úrovně signálu	22
3.3.3 Měření absolutních a relativních úrovní	23
3.3.4 Absolutní a relativní úrovně ve vztažném místě 0	23
3.3.5 Diagramy úrovní a místo s nulovou relativní úrovní	24
3.4 Útlumy používané v přenosové technice	25
3.4.1 Provozní útlum	25
3.4.2 Zbytkový útlum	26
3.4.3 Další útlumy	26
3.5 Literatura	26
4 Kvalitativní parametry telekomunikačních kanálů	27
4.1 Šířka přenášeného frekvenčního pásma	27
4.2 Vztažený útlum	28
4.3 Zbytkový útlum	32

4.4	Útlumové zkreslení	32
4.5	Skupinové zpoždění	33
4.6	Zkreslení skupinového zpoždění	34
4.7	Nelineární zkreslení	35
4.8	Dynamika signálu	38
4.9	Šumy	38
4.10	Srozumitelný přeslech	40
4.11	Literatura	40
5	Nízkofrekvenční telefonní přenosové systémy	41
5.1	Pupinované nízkofrekvenční symetrické kabely	41
5.2	Nízkofrekvenční telefonní zesilovače	44
5.3	Telekomunikační vidlice	46
5.4	Útlum nevyvážení a jeho souvislosti s vlastnostmi telefonních vedení	51
5.5	Stabilita telefonních okruhů	51
5.6	Ozvěna a dozvuk na telefonních spojích	53
5.7	Telefonní komandory	54
5.8	Literatura	55
6	Koncová zařízení nosných telefonních systémů	56
6.1	Princip a druhy provozu nosných systémů	56
6.2	Amplitudová modulace u nosných systémů	60
6.2.1	Jednoduchý amplitudový modulátor	61
6.2.2	Vyvážené amplitudové modulátory	63
6.2.3	Realizace amplitudových modulátorů pro nosné systémy	66
6.2.4	Amplitudová demodulace a detekce u nosných telefonních systémů	68
6.3	Stupňová modulace	71
6.3.1	Vytváření základní primární skupiny	71
6.3.2	Vytváření vyšších základních skupin hierarchie CCITT	76
6.3.3	Sestava linkového pásma nosných systémů	78
6.4	Základní požadavky na vlastnosti nosných systémů	80
6.5	Nosné telefonní systémy podle doporučení CCITT	83
6.6	Převádění, odbočování a vydělování skupin kanálů	86
6.7	Literatura	88
7	Linkové trakty nosných telefonních systémů	89
7.1	Vlastnosti skupinového telefonního signálu přenášeného linkovým traktem nosného systému	90
7.2	Šumy v linkových traktech nosného systému	92
7.3	Referenční okruhy CCITT pro nosné telefonní systémy	95
7.4	Linkové zesilovače nosných telefonních systémů	96
7.5	Automatická regulace úrovně u linkových traktů nosných telefonních systémů	98
7.6	Dálkové napájení neobsluhovaných zesilovacích stanic nosných telefonních systémů	102
7.7	Literatura	103
8	Digitální přenosové systémy	105
8.1	Digitální modulace	110
8.1.1	Pulsně kódová modulace PCM	113
8.1.2	Delta modulace DM	118
8.1.3	Adaptivní delta modulace ADM	121
8.1.4	Diferenciální pulsne kódová modulace DPCM	125
8.1.5	Adaptivní diferenciální pulsne kódová modulace ADPCM	130

8.1.6	Parametrické metody kódování	131
8.1.7	Zhodnocení	137
8.2	PCM multiplexní zařízení 1. řádu	138
8.2.1	Kodeky PCM	145
8.3	Plesiochronní digitální hierarchie	149
8.3.1	Vyrovňávání přenosových rychlostí	152
8.3.2	Asynchronní digitální multiplexní zařízení 2. řádu	157
8.3.3	Odbočování a vydělování digitálních skupin	159
8.4	Synchronní digitální hierarchie	162
8.5	Transkodek PCM/ADPCM	167
8.6	Literatura	169
9	Digitální trakty	172
9.1	Model opakovačho úseku a kritéria kvality přenosu	174
9.2	Linkové signály	178
9.3	Opakovače	183
9.4	Literatura	185
10	Optické systémy a sítě	186
10.1	Základy teorie optických vlnodů	186
10.2	Vláknové optické vlnovody	189
10.3	Zdroje optického záření	192
10.3.1	Elektroluminiscenční diody	193
10.3.2	Laserové diody	193
10.4	Detektory a přijímače optického záření	195
10.4.1	PIN fotodiody	195
10.4.2	Lavinové fotodiody	196
10.4.3	Přijímače optických signálů	196
10.5	Modulátory optického záření	198
10.6	Optoelektrické součástky	199
10.7	Optické kabely	200
10.8	Optické systémy	203
10.8.1	Optický spoj	203
10.8.2	Projektování optických tras	208
10.8.3	Vícekanálové optické systémy	214
10.8.4	Optické koherentní systémy	218
10.9	Optické sítě	218
10.9.1	Topologie optických sítí	219
10.9.2	Lokální sítě (LAN)	220
10.9.3	Metropolitní sítě (MAN)	224
10.9.4	Rozsáhlé datové sítě (WAN)	225
10.9.5	Širokopásmové digitální sítě s integrací služeb (B-ISDN)	225
10.10	Literatura	227
11	Radiové přenosové systémy	231
11.1	Rozdělení radiokomunikačních služeb	231
11.2	Základní způsoby a parametry přenosu v radiokomunikačních systémech	231
11.3	Radioreléové systémy	233
11.3.1	Základní pojmy	233
11.3.2	Analogové radioreléové systémy	235
11.3.3	Digitální radioreléové systémy	239
11.4	Pevná družicová služba	242
11.4.1	Základní pojmy a specifické vlastnosti pevné družicové služby	242

11.4.2	Způsoby přenosu v pevné družicové službě	244
11.4.3	Kvalita přenosu v pevné družicové službě	245
11.4.4	Struktura systémů pevné družicové služby	247
11.5	Literatura	247
12	Přenos rozhlasových signálů	248
12.1	Základní pojmy a definice	248
12.2	Přenosové parametry	249
12.2.1	Úrovně napětí na rozhlasovém spoji	249
12.2.2	Přenášené frekvenční pásmo	249
12.2.3	Dynamika	250
12.2.4	Šumy	250
12.2.5	Stejnorodost kanálů A a B při stereofonním přenosu (typ 15 kHz)	251
12.2.6	Další přenosové parametry	251
12.2.7	Referenční mezinárodní rozhlasový kanál CCITT	252
12.3	Sítě rozhlasových spojů	252
12.4	Klasifikace systémů pro přenos rozhlasových signálů	253
12.5	Nízkofrekvenční přenos rozhlasových signálů	253
12.5.1	Používaná vedení	253
12.5.2	Zesilovací úseky a zesilovače	254
12.6	Vysokofrekvenční přenos rozhlasových signálů	255
12.6.1	Preemfáze a deemfáze	256
12.6.2	Kompandor	257
12.6.3	Jiná uspořádání sdružovacích zařízení	257
12.7	Digitální přenos rozhlasových signálů	258
12.8	Literatura	261
13	Přenos televizních signálů	262
13.1	Základní pojmy	262
13.1.1	Definice	262
13.1.2	Uspořádání sítě televizních spojů	263
13.2	Vznik a vlastnosti obrazového signálu černobílé televize	263
13.2.1	Princip	263
13.2.2	Šířka pásma televizního signálu	264
13.2.3	Spektrum televizního signálu	264
13.3	Vznik a vlastnosti obrazového signálu barevné televize	267
13.4	Vlastnosti televizního referenčního spoje a jejich měření	268
13.5	Analogový přenos televizních signálů	269
13.5.1	Nosné systémy pro dálkový přenos televize	269
13.5.2	Přenos televize v místní síti	269
13.6	Digitální přenos televizních signálů	270
13.6.1	Metody digitálního kódování obrazového signálu	270
13.6.2	Digitální kódování v televizních studiích	271
13.6.3	Digitální kódování v přenosové síti	271
13.7	Zvukový doprovod k televiznímu signálu	273
13.8	Televize s vysokou kvalitou	273
13.9	Průmyslová televize	274
13.10	Videokonference a videotelefon	275
13.11	Perspektivy distribuce rozhlasu a televize	275
13.12	Literatura	277

14	Teleinformatické systémy	278
14.1	Datový okruh a vrstevné řízení datové komunikace	278
14.2	Fyzická vrstva — prostředky a datová rozhraní	282
14.2.1	Fyzická vrstva pro přenos dat v telefonních okruzích	283
14.2.2	Fyzická vrstva pro přenos dat v datových sítích	287
14.3	Spojová vrstva — základní funkce	288
14.4	Síťová vrstva — přenos paketů	291
14.4.1	Základní principy přenosu a přepojování paketů	291
14.4.2	Druhy paketů a jejich formáty	294
14.4.3	Rozhraní X.25	294
14.5	Telematické služby	295
14.5.1	Služby dokumentové telegrafie	295
14.5.2	Služba TELETEX	296
14.5.3	Služba VIDEOTEX	297
14.5.4	Další telematické služby a sítě ISDN	298
14.6	Literatura	299